

R,
1

Kaivauskertomus

Eerikintornin länsipuolen kaivanto

1964 Liisa Eerikäinen

Piir. sign: 23.5 / 8, 9, 12

23.6 / 10, 13, 24, 27, 29

23.8 / 40, 42, 43, 56, 57, 59, 69, 70, 83

Eerikintornin länsipuolen kaivanto

Edellisenä kesänä (-63) oli tehtäessä kurttiini V:n viereistä kaivantoa maaleikkauksessa tullut esille palaneesta puukerroksesta muodostunut haudan profiili. Sen leveys pohjalta oli n. 3m. Sisäpuoli oli täyttemaata, joka sisälsi runsaasti isohkoja kiviä, tummahkoa maata, hiiltä, tiilen palasia, luita hietaa sekä hiekkaa, viimeekimainittua myös erillisenä keeroksena. (kuva 1)

Kesällä -64 alettiin hautaa kaivaa esille. Maata poistettiin Eerikintornin ja kurttiini V:n välistä ohuina vaakasuorina kerroksina. Tällöin tuli esille irtokivien muodostama pitkäommainen röykkiö, joka alkoi tornin ja kehämuurin edessä olevan muurin kulmauksesta jatkuen vinottain kaakkoon. Kiviä oli noin 150cm:n levyisenä kerroksena vyöhykkeenä. N. 5m:n päässä mainitusta kulmauksesta kivivyöhyke kääntyi jyrkästi itään. Kivet jatkuivat kurttiinin kaivantoon saakka (180cm:n päähän kurttiinista) (kuva 2)

Kun kiviä oli poistettu, huomattiin, että kaivannon itä- ja länsireunä muodostivat loivasti laskevan kourun, jonka seinämät olivat ohuehkon hiilikerroksen peittämät. Itäreuna oli jonkinverran jyrkempi ja lyhyempi. (kuva3)

N. tasosta +77.92, +77.96 (+78.00) alaspäin alkoivat reunat laskea pystysuorasti. Kaivannon pohjoispäässä, osassa, joka jäi kehämuurin edustalla olleen pikkumuurin alle, oli runsaasti hiiltä sisältävä maakerros, joka alkoi tasosta +78.25. Se ulottui 150cm päähän kehämuurista ja loppui kaivannon kohdalla tasoon +77.83. Muualla kerros oli vain 25cm paksu, sama koskee aivan kehämuurin edustaa. Kaivannon itäreunalla ei tätä hiilikerrosta ollut, vaan tasosta +78.27 alaspäin oli pääasiassa lahonnutta puuta laastinsekaisen hiekan seassa. (Vasta tasolta +77.70 alkoi itäsivullakin palanut puu) Palojätteiden alla oleva maa oli laastinsekaista hiekkaa. (kuva4)

N. tasolla +78.00 (+78.15) oli kaksi kaivannon poikki kulkevaa hirttä. Niiden etäisyydet kehämuurista olivat: pohjoisin hirsi 100cm länsisivu ja 110cm itäsivu, eteläisempi hirsi oli edellisestä n. 20cm:n päässä eli n. 150cm:n päässä kehämuurista, itäsivulla vastaavasti 160cm:n päässä. Hirret olivat hyvin lahoja. Ne murenivat helposti pieniksi tikuiksi. Leveydet mahdollisesti n. 20cm. (kuva4) Pohjoisin näistä hirsistä liittyi hirsien alla olevaan lahopuu- ja hiilikerrokseen, jossa jatkuvasti oli suurehkoja kiviä kuten koko kaivannon pituudella.

Puukerros osittautui poikittaisten puiden jätteiksi, joiden molemmat päät olivat kaivannon reunojen sisällä. Puut näyttivät kivien painosta alaspäin taipuneilta. Länsisivulla poikittaiset puutloppuivat tasoon +77.85/80, josta alkoi pari kerrosta pitkittäin olevia lankkujen jäännöksiä (osittain hiiltyneitä). Nämä näyttivät olevan lappeellaan, joten vain 5-8cm paksu reuna oli seinämässä näkyvissä. Olivatko nämä ulottuneet kaivannon yli ei voida sanoa, koska täytekievet olivat painollaan murskanneet puut epäselviksi palasikoi ja koska itäsivulla ei voinut havaita näitä pitkittäisiä vaakasuoria kerroksia. Täällä poikittaiset puut näyttivät ulottuvan tasoon +77.10 kolmiomaisena muodostelmana, kärki alaspäin. Poikkipuiden lukumäärästä ei saanut selvää, joten piirroksessa esiintyvät puut ovat vain havainnollisuuden vuoksi piirretyt (kuvat 5,6). Tasosta +77.70 alaspäin puut olivat palaneita.

Kaivanto oli täytetty kivillä tasoon +77.18/77.00. Kivet olivat hyvin löysässä, joten niiden väleihin syntyi suuria rakoja, joihin oli valunut täyte- maata. Kaivannon seinämällä kivet sen sijaan olivat paikoin hyvinkin tiiviisti kiinni hiiltyneessä seinäpinnassa, johon ne olivat painaneet kokoisiansa syvennyksiä, ei kuitenkaan niin, että olisi voinut sanoa seinien olleen kivettyt. Useimmat kivet koko kaivannon alueella olivat olleet voimakkaassa kuumuudessa, koska ne lohkeilivat ja murenivat helposti nostettaessa. Kivien seasta löytyi jatkuvasti palanutta rautakuonaa, ei kuitenkaan enää alemmista kerroksista. Täyte- maata seulottiin koko ajan. Tärkeimpinä löytöinä voi mainita muutaman hopearahan, joiden vuosilukua ei kuitenkaan voinut erottaa ilman konservointia.

Kaivannon pohjoispäässä n. 80-100cm:n matkalla kehämuurista etelään oli vain muutama isohko kivi. Maa oli vaaleaa, huokoista ja sisälsi hiekkaa sekä runsaasti rapautunutta laastia. Mainittu kerros alkoi kehämuurin edustalla tasolta +78.00, eli hiilikerroksen alapuolelta. Sen etureuna laskee jyrkästi tasoon +77.42 (etureuna oli tällöin 100cm:n päässä kehämuurista.)

Huokoisen kerroksen takana oli kova hiesu, joka täten muodosti kaivannon pohjoisseinän ja johon siis kaivanto loppui. Se alkoi tasolta +78.00 ja oli tällöin 25cm:n paksuinen kehämuurista mitaten. Sen jälkeen se alkoi laskea jyrkästi kaivannon pohjaa kohden. Tasolla +77.65 sen etureuna oli 45cm:n päässä kehämuurista, alemmas mentäessä hiesun reuna oli miltei kohtisuora. Viimeksimainitusta tasosta alaspäin oli hiesun etureunassa poikittaisia hirsien t. lankkujen jäänteitä. Hiesun jyrkkä reuna ulottui Eerikintorniin asti. (kuva7)

Kaivannon itä- ja länsiseinä olivat olleet lankuilla tuetut. nyt lankut olivat kokonaan hiiltyneitä. Varsinkin länsisivun yläreunassa oli havaittavissa selvä katto-osa, jonka muodosti n. 10-16cm leveä palanut lauta. Se oli jäänyt paikalleen ja säilynyt tukikivien sitä alhaaltapäin tukiessa. Laudan paksuus oli n. 3cm. Sen päältä alkoi jo aikaisemmin mainittu vino kaivannon ylempi reunaosa. Itäisivulla oli myös vastaavanlainen katon jäännös, vaikkakin hieman kapeampi. (kuva 3)

Lankkupäällysteiset seinät olivat n. 100cm korkeat, yläreunat hieman kurttiini V:hen päin viettävät. Lankut sijaitsivat kaivantoon nähden pituussuunnassa, leveydet olivat n. 20-30cm, joten niitä mahtui yhteen seinään kyljelleen 4-5 kpl. Paksuus oli n. 3cm.

Lankut olivat tuetut sekä pohjois- että eteläpäässä pystypaaluilla. Pohjoispään länsisivulla oli poikkeuksellisesti kaksi paalua. Toinen 180cm:n päässä kehämuurista ja toinen siitä n. 10cm etelänpänä, jolloin sen reuna tulee 235cm päähän kehämuurista. Paalut olivat hyvin lahoja ja hajosivat miltei kokonaan, kun niitä ympäröivät täytekievet oli otettu pois. Arvioitu paksuus n. 18cm. Itäisivun pystypaalu oli 190cm päässä kehämuurista ja se vaikutti nelikulmaiselta, koko 15+15cm. Eteläpään länsisivun paalu sijaitsi n. 470cm päässä kehämuurista ja itäisivun paalu n. 500cm päässä. Itäisivun paalun kohdalla alkoi kaivannon seinämä vinosti ja kaltevana kaartua itään. Länsiseinä jatkui suorana eteenpäin, myös hieman kaltevana. (kuvat 5,6,8)

Kuten jo edellä mainittiin, alkoivat kievet vähetä n. tasosta +77.00/77.10 alaspäin ja loppuivat paikoin kokonaan. Maa alkoi vähitellen muuttua hiesuksi, jonka seassa oli hieman hiiltä sekä palaneita että palamattomia luita. N. 110cm päässä kehämuurista oli n. 40cm leveä alue, jossa ei vielä näkynyt hiesupohjaa.

Pohjoisten pystypaalujen kohdalla itäisivustalla alkoi hiesu-kerros tasolta +77.18. Tämän alta tasosta +77.10 tuli esille puuta, joka osittautui n. 30-32cm leveäksi lankuksi, paksuus n. 5-7cm. Se jatkui kaivannon suuntaisena eteläisten pystypaalujen ohi, joiden kohdalla se alkoi jyrkästi painua alaspäin ja päättyi n. 120cm päähän näistä. Koko pituus oli n. 4,5m. Lankun pohjoispää päättyi melko tasaisesti, sen yksi kulma oli jäänyt isohkon kivempäälle, samoin sen alla pystypaalun kohdalla oli isohko kivi. (Valokuva ~~836~~ 836.) Lankun alapinta oli palanut, yläpuoli lahonnut. Se oli mahdollisesti kuulunut kattorakennelmiin. Tämän lankun länsipuolella oli toinen samanlainen lankku. Se jäi pohjoisosastaan osittain edellisen alle, vasta eteläisten pystypaalujen molemmiin puolin ne kulkivat vierivieressä. (kuvat 8,9)

Hiesukerroksen paksuus läntisen lankun päällä oli n. 12cm ja pak-
sunee etelään päin mentäessä 14cm:iin. Eteläisten pystypaalujen
kohdalla kerros oli vain 10cm paksu yläreunan tasolla +77.05,
ja sen pinnassa oli havaittavissa hyvin lahoja poikittaisia
puusyitä. Paalujen eteläpuolella hiesu, samoin kuin lankutkin
viettävät alaspäin (hiesu tasoon +76.80). Tämä läntisempi
lankku alkoi n. 20cm etelämpää kuin itäinen ja sen yläpinta oli
tällöin tasolla +76.78, senalla oli havaittavissa jätteitä ohu-
esta poikkipuusta. Kaivannon keskivaiheilla lankun yläpinta oli
tasolla +76.85. Eteläisen pystypaalun kohdalaa lankku taipui
pituusakselinsa länsipuolelta ylöspäin nojaten pystypaaluun.
Tällöin sen yläpinta oli keskimäärin tasolla +76.99. Paalun
eteläpuolella se alkaa jyrkästi laskea ja loppuu 130cm päähän
siitä. Lankun leveys oli 40cm. Seholi osittain puhkipalanut,
arvioitu paksuus 4-5cm. (kuva 8)

Lankun alla oli hiekansekaista hiesua ja pari vierekkäin
olevaa kapeaa lautaa, jotka olivat osittain palaneita eivätkä
ennä selvästi vain alapinnaltaan. N. 3m päässä kehämuurista oli
itä-länsi suuntainen poikittainen hirsi, jonka päällä edellä
selostetut kaksi lankkua olivat. Hirsi oli kokonaan hiesun si-
sässä. Sen pituus oli n. 150cm ja se päättyi 30cm päähän länsisei-
nästä, myös itäseinän ja sen väliin jäi rako, n. 10cm. Hirren
päät vaikuttivat vinoiksi veistetyiltä. Hirren yläpinta oli
tasolla +76.83. Längisen lankun alla olleista kahdesta laudasta
längisin, joka oli pahemmin palanut, jatkui poikkihirren pään
ohi pohjoiseen, ei suoraan, vaan siten, että poikkihirren etelä-
puolelle syntyi lautaan vino murroskohta. Laudan paksuus hirren
pohjoispuolella oli 2-3cm, leveys 14cm. Itäisempi lauta jatkui
suhteellisen ehjänä n. 8cm päähän poikkihirrestä, hieman sen
yläreunan tasoa alemmas. Se näytti yhtyvän ohueeseen (0,5cm)
lahopuukerrokseen, jonka pinnassa oli palanutta puuta pieninä
paloina sikin sokin. Kerros lasi poikkileikkaukseen päin ja
ulottui myös sen pohjoispuolelle. Kerroksen alla oli hiesu.
(Kuva 96, valokuvat 837-839.)

Kaivannon pohjois päässä, pystypaalujen pohjoispuolella oli
alue, joka poikkesi kaivannon varsinaisesta "käytäväosasta"
pohjalla olevien puu- ym. kerrosten puolesta, jotka jatkuivat
syvemmälle kuin muualaa.

Kaivannon takaseinässä, n. 65cm päässä kehämuurista oli hie-
sun pinnalla jätteitä kahdesta (tai yhdestä taittuneesta)
laudasta tasolla +77.13. Ne sijaitsivat poikittain kaivantoon
nähdän. Länsisivulla oli aivan seinässä kiinni pitkittäinen puu

tasosta +77.10, samoin itäreunalla. Koko kaivannon pituisen itäisen lankun alla oli tasolla +77.00 n. 8cm leveä lauta, joka päättyi 138cm päähän kehämuurista. Suorassakulmassa tätä vastaan oli samoin 8cm leveä laho puu, joka näytti jatkuvan sen alle. Tämä poikittainen puu sijaitsi 145cm päässä kehämuurista. Sen eteläpuolella oli 35cm leveydeltä runsaasti palanutta puuta. Syistä päätellen yksi lauta olisi sijainnut koillis-lounais suunnassa, muuten puunsyyt olivat aivan sokin sokin, kuvat 9, A, B

Näin rajoitetun alueen keskiosassa alkoi tasosta +77.00 lahopuukerros. Takaseinä oli tällöin 75cm päässä kehämuurista ja sen muodosti hiesu jos sa oli myös kiviä. Lahopuualue oli 70cm pituinen ja ulottui edellämäinittuun 8cm poikkipuuhun asti. Puuaines oli hyvin lahonnutta. Siinä oli kuitenkin havaittavissa pari pitkittäissuuntaista lautaa, yksi 10cm leveä poikittainen ja yksi *Koillinen - lounais* suuntainen. Niiden alla oli maa ruskeaa, täynnä lahopuuta, joiden syitä *ie* enää voinut erottaa. Tasosta +77.05 alaspäin n. 100cm päässä kehämuurista oli hyvin lahoja alaspäin viettäviä puuta, jotka jatkuivat 170cm päähän kehämuurista ja loppuivat tasoon +76.80. Niiden alla oli hiesua. Tasosta +76.75 alaspäin alkoi maa sisältää runsaasti maatonutta laastia, seassa oli myös lahoa puuta ja liuskakiviä.

Tasosta +76.60 alkoi hiesu. Sen pinnassa oli 2-5 cm paksu lahopuu kerros, joka muodostui ristiin rastiin toistensa päällä olevista, osittain pöreen ohuista puusuikaleista. Kerros toi mieleen lähinnä pärekorin pohjan. Kysymyksessä *ei todennäköisesti* ~~saattaa olla~~ ~~tyhjiä~~ irtonaiset lastut. (kuva 7)

Tämän lastukerroksen päällä, osittain siihen sulautuen ja yllämainitun laastinsekaisen kerroksen alla oli kerros, joka sisälsi runsaasti kalan suomuja, ruotoja ja päitä. Jotkut suuremmat kalanpäät olivat aivan kokonaisia, samoin selkävät. Ne hajoivat kuitenkin vähäisestäkin kosketuksesta. Kerros oli paikoin 10cm paksu.

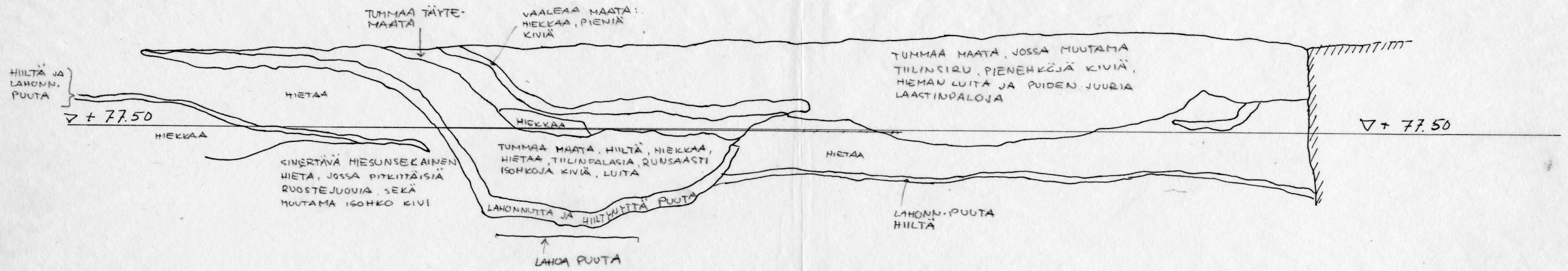
Kaivannon käytäväosassa olleet kaksi pitkää lankkua olivat mahdollisesti kattorakennelmaan kuuluneita, pudonneet alas ja tällöin jääneet eteläisten pystypaalujen väliseen ahtaaseen tilaan syrjittäin, molemmat ulkoreunat koholla ja olivat sitten lahotessaan painuneet kourumaiseksi muodostelmaksi. Niiden eteläpäät päättyivät kuten jo mainittiin n. 120cm päähän pystypaaluista tasolle +76.50/40. Näiden alla oli jälleen kaksi pohjois-etelä suuntaista lautaa, alaosat tasolla +76.19 ja kaksi näitä yhdistävää poikittaista lautaa, jotka sijaitsivat lähellä pystypaaluja tasot +76.25. Näiden kahden pitkittäisen lankkukerroksen väliin jäi osittain tyhjä tila, jossa oli jokunen kivi. (kuva 10)

Kaivannon eteläpää laajeni itään päin 135cm leveäksi ja 235cm pitkäksi "huoneeksi". Sen pohjoinen yläreuna tasosta +77.80-+78.32 alaspäin tasoon +77.40 muodosti loivasti etelään laskevan seinämän, joka oli ohuen palaneen ja lahonneen puukerros peittämä. Siis sama rakenne kuin kaivannon käytäväosan yläreunoissa. Kerroksen alla oli hiesup. Tämän seinämän etureuna kulki vinottain "huoneen" itäosan poikki sen kaakkioskulmaan. Täyttemaa sisälsi hiiltä, tiilenpalasia, kiviä, luita, hiekkaa ja hietaa, väri tummaa (kuvat 8, 9)

Tasosta +76.50 alaspäin oli huoneen pohjalla 10-20cm kerros hiiltä osittain sekoittuneena täyttemaahan. Alueen länsiosassa oli tasolta +76.34 alaspäin pohjois-eteläsuuntaisena 3-4 lautaa, jotka eivät olleet sanottavasti palaneet. Kun hiilikerros oli poistettu, tuli sen alta esiin itä-länsi suuntaisia pahoin lahonneita lankkuja tasosta +76.28. Lankut olivat ehjempää eteläreunalla. Niistä oli 3 pitempää 210-220cm ja yksi lyhyempi ja vain 10cm ja 2-3cm paksu. Ne jatkuivat pohjois-etelä suuntaisten lautojen ohitse länteen 10-15cm verran. Eteläreuna oli n. 150cm päässä kurtiinista. (kuva 8) Lankut poistettiin. Niiden alla oli hiesunsekaista maata ja tasosta +76.28 alaspäin pohjois-eteläsuuntaiset kaksi lautaa, jotka sijaitsivat huoneen länsipäässä, suunnilleen samoilla paikoin kuin edelliset pohj-et suunt. laudat. Tasolta +76.16 alkoivat kaivannon varsinaiset pohjalankut, joiden alla oli kova luonnonmaa, hiesu. Lankkuja oli 5kpl ja ne täyttivät koko "huoneen" pohjan. Leveydet olivat n. 25-30cm, paksuudet 4cm. Puuaines oli kovaa, hyvin säilynyttä. Lankut olivat itä-länsi suuntaisia ja jatkuivat pohj-et suunt. lankkujen aksle. "Huoneen" seinät muodostuivat pystyssä olivista laudoista, joiden alaosat olivat upotetut hiesuum. Pohjoisseinä oli kallistunut eteenpäin maan paineen johdosta ja siitä oli jäljellä vain n. 40cm korkeudelta. Itäseinä oli pystysuora pohj-et. suunt. paitsi n. 30cm pituista osaa koilliskulmassa, joka oli kaakko-luode suuntainen. Seinän korkeus oli 120cm, yläosa palanutta. Eteläseinä ei ollut enää selvästi paikallistettavissa, ainoastaan n. 55cm pituinen ja vain 8cm korkuinen pätkä pysty-lautoja pohjalankkujen eteläreunassa oli jäljellä. Huoneen kaakkois- ja lounaisnurkkia ei voinut myöskään paikallistaa. (kuva 10 valokuvat 843-850)

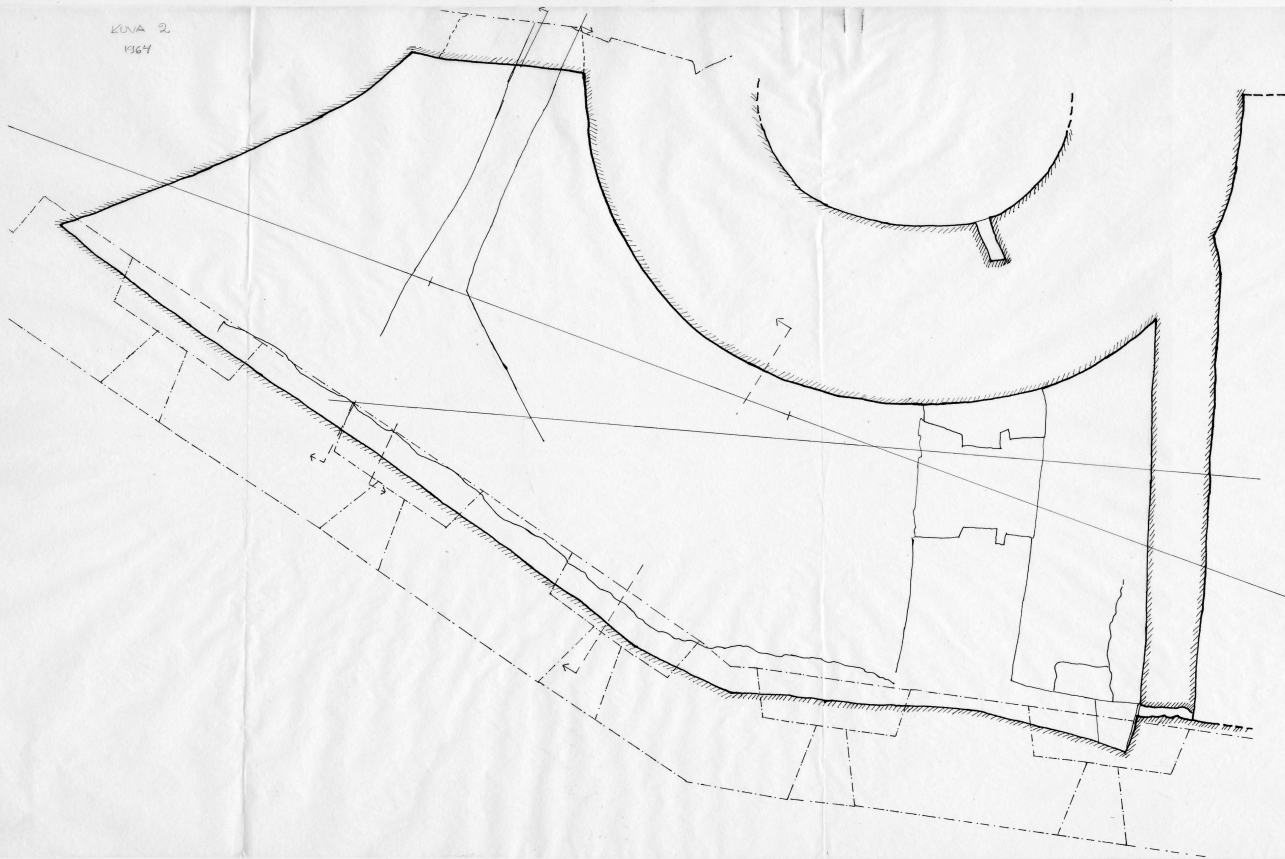

K.R. 1964
1951

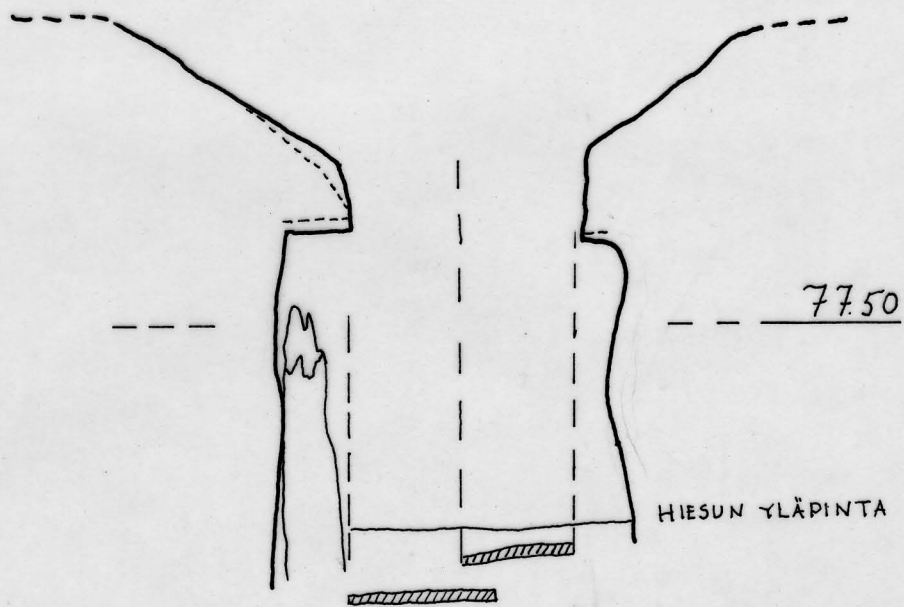

KUNA 2
1964

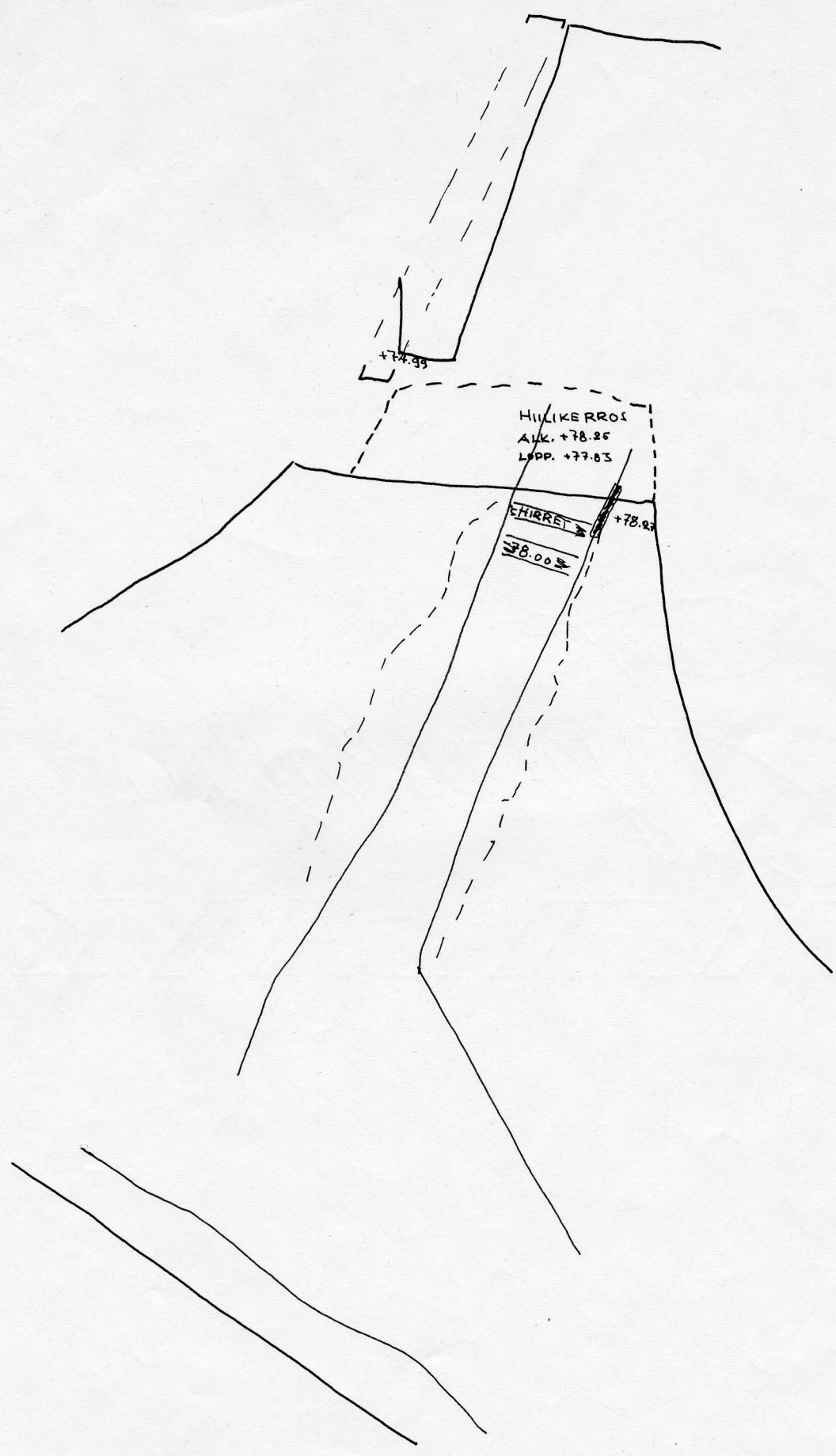
KUVA 3

EERIKINTORNI
LEIKKAUS LÄNSIPUOLEN
KAIVANNOSTA
1964

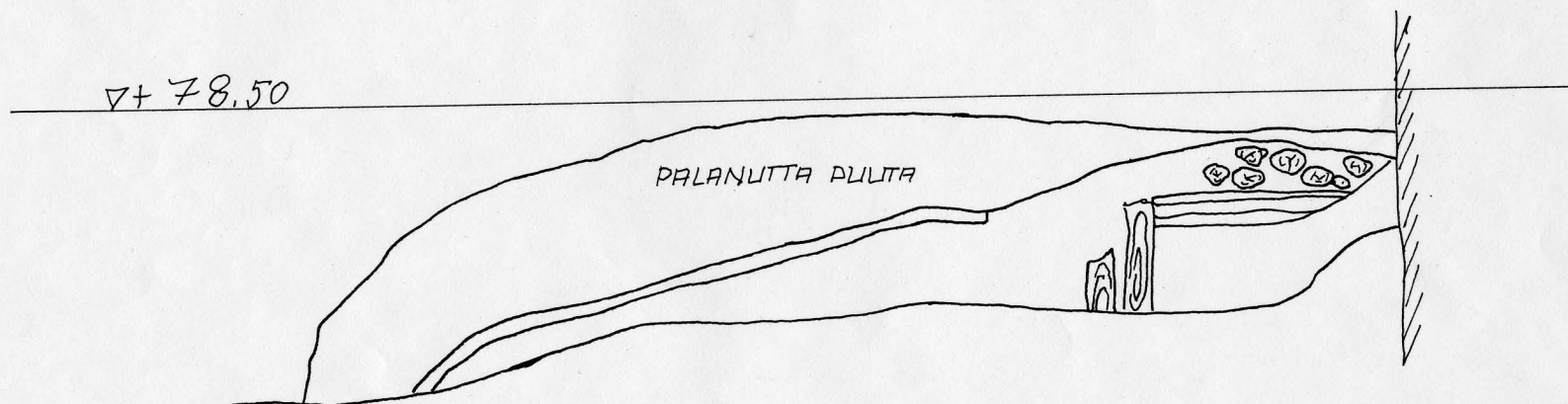

KNA 4
Kain. lehti. 1967

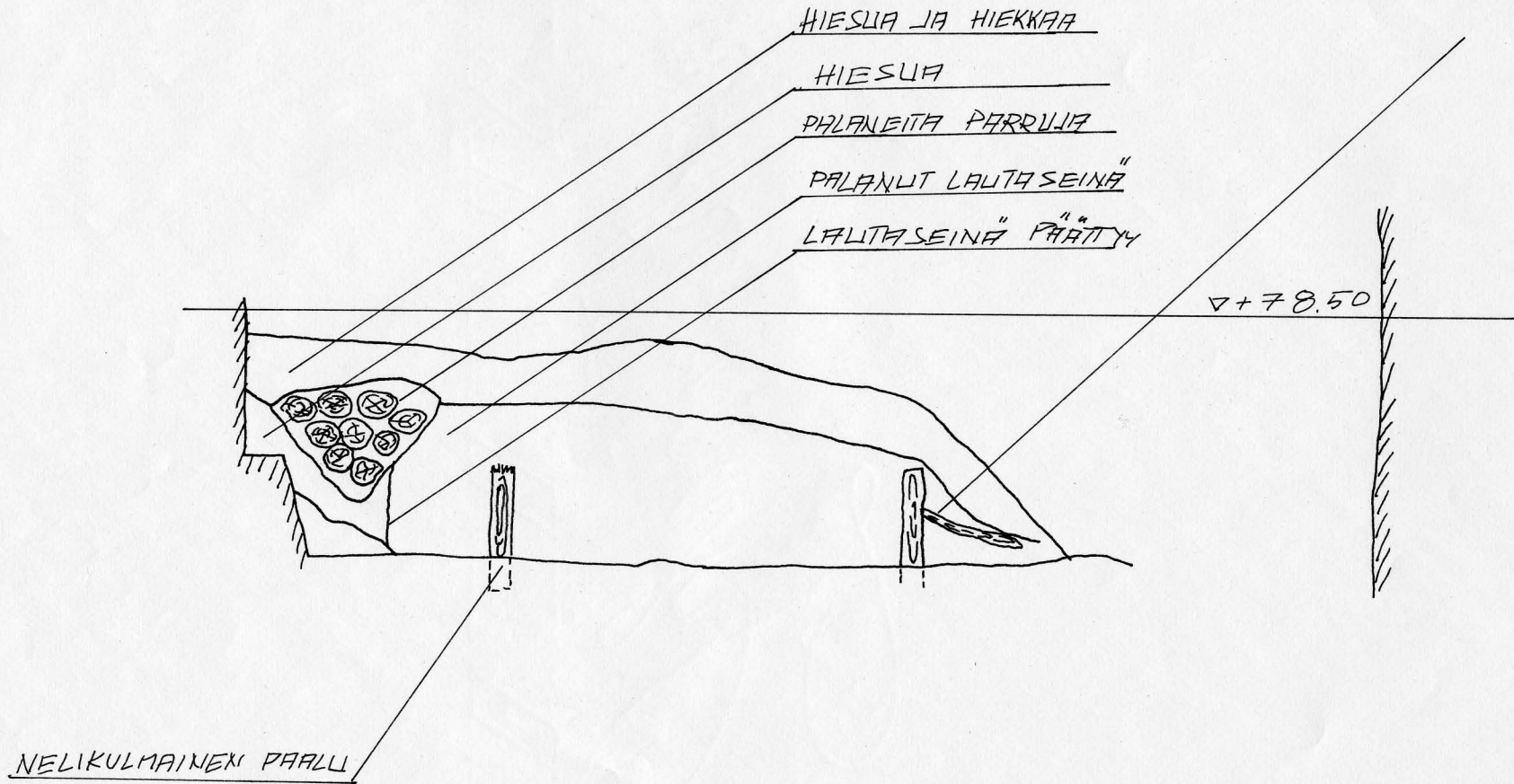
KUVA 5
KK 1967

VESIHAUTA
KATS. LÄNTEEN

MK 1/50

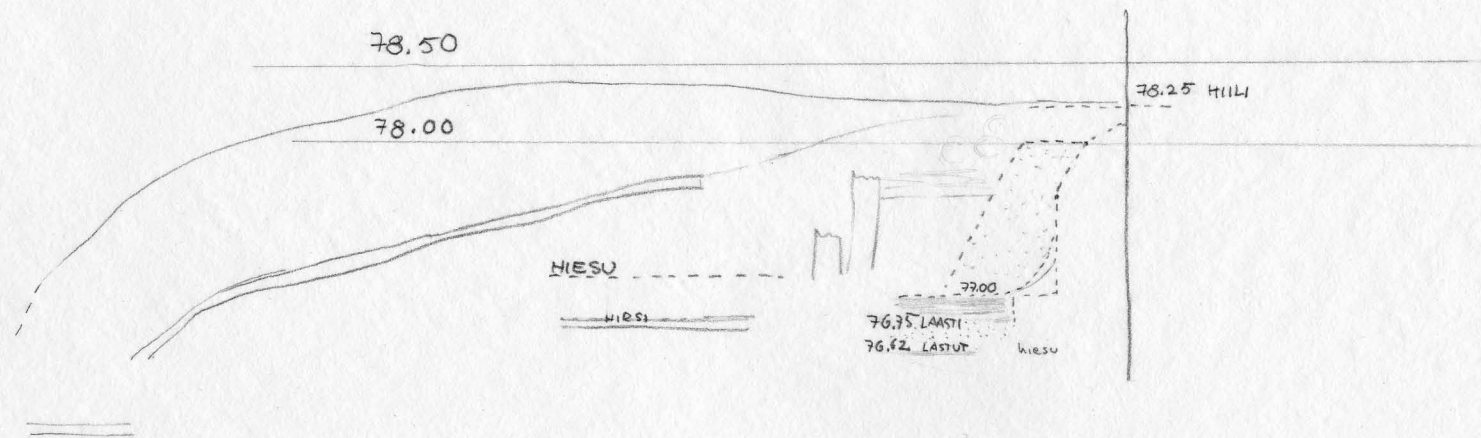

VESIHÄLTÄ
KATS. ITÄÄN

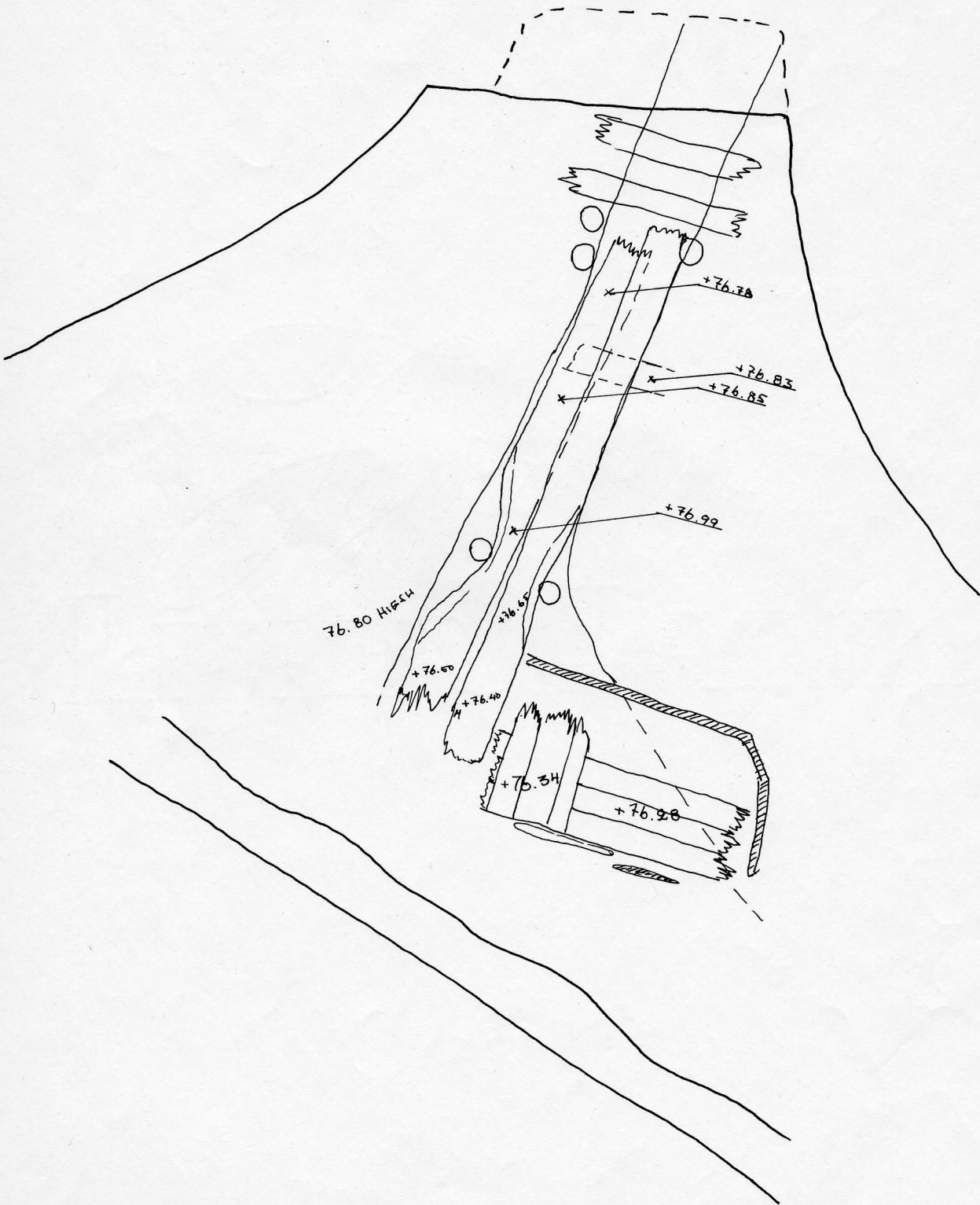
MK 1/50

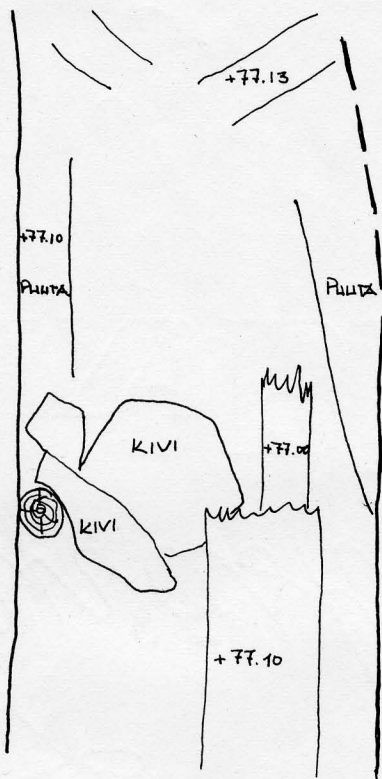
KUVA 7

KAIU. KERT. 1964

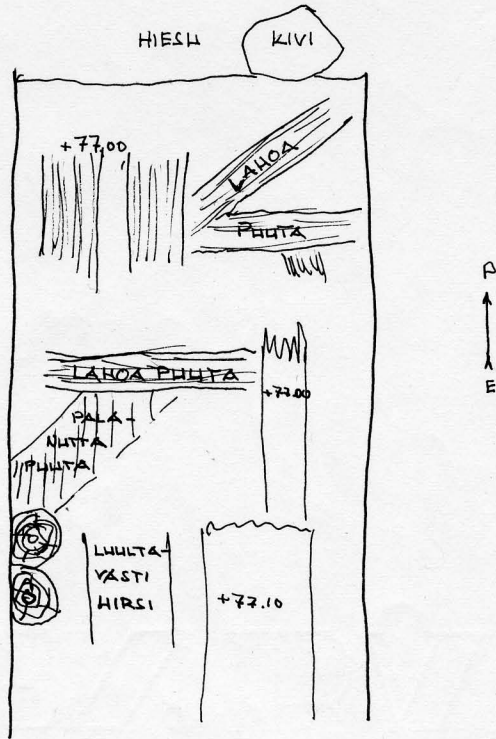

B.

C.

